

Citiți lecția din manual: *Statele medievale în spațiul românesc: Transilvania, Țara Românească, Moldova, Dobrogea.*

Studiu de caz: Lumea satului

1. Definiție

Bâlci = târg ținut în anumite perioade ale anului, la sărbători importante, însoțit de petreceri populare.

2. Comunitatea rurală

- pe parcursul Evului Mediu, românii au locuit în sate cu un număr mic de locuitori, formate din vatra de locuit, loturile țărănești și proprietățile comune (păduri, pășuni și ape);
- principalele ocupații au fost următoarele:
 - a. Agricultură: s-a cultivat meiul, grâul, porumbul (începând cu secolul al XVII-lea), orzul, ovăzul, leguminoasele (varză, mazăre, ceapă și usturoi), vița de vie și pomii fructiferi;
 - b. Creșterea animalelor: caprine, ovine, bovine, apicultură și pescuitul;
 - c. Meșteșugurile: țesut, olărit, cioplit, confecționarea de îmbrăcăminte și încălțăminte.
- obiectele necesare au fost produse în gospodărie, dar au existat și meșteri în sate (fierari și cojocari);
- locuințele țăranilor au fost formate din bordeie, cu una-două camere, vatră și mobilier sărăcăcios;
- biserica satului a fost locul de întrunire, duminica, după slujbele religioase, aici fiind discutate problemele importante ale comunității;
- au existat numeroase sărbători și prilejuri de distracție, precum cele legate de familie (nașterea, botezul și nunta), sărbătorile religioase (zilele de duminică, Crăciunul și Paștele) și **bâlciurile**.

3. Domeniul feudal

- în Evul Mediu, raporturile sociale au fost determinate de proprietatea asupra pământului;
- prin aservirea obștilor sătești s-au format domeniile feudale (compuse din casa sau curtea boierească, terenuri agricole: rezerva feudală, pășuni, livezi și vii), administrate de boieri (Țara Românească și Moldova) sau nobili (Transilvania);
- boierimea a constituit principala forță economică și politică a Țărilor Române, fiind împărțită, după mărimea domeniului feudal, în mare, mijlocie și mică;
- pe măsură ce a crescut numărul domeniilor feudale, s-a ajuns la o ierarhizare strictă a țăranimii:
 - I. Țăranii liberi:** foarte puțini la număr, au fost proprietari ai pământului pe care l-au putut lăsa moștenire, au deținut gospodării proprii și s-au organizat în obști sătești.
 - II. Țăranii aserviți sau dependenți:** majoritatea țăranilor, nu au avut libertate de strămutare de pe un domeniu feudal pe altul, au muncit pe rezerva seniorului, nu au avut pământuri proprii (doar o gospodărie, unelte de lucru și animale), loturile fiindu-le încredințate de către nobili spre folosință.

4. Răscoalele țărănești din Transilvania

- secolul al XV-lea - obligațiile țăranilor aserviți din Transilvania s-au înmulțit: renta (în bani), dijma (renta în produse) și claca sau robota (în muncă) față de Stat, nobili și Biserică;
- dependența economică și juridică a țăranilor aserviți față de clasa nobiliară din Transilvania a dus la izbucnirea a numeroase răscoale țărănești, repede înfrânte de nobilimea maghiară;
- principalele cauze ale răscoalelor țărănești au fost condițiile grele de viață și de muncă, creșterea obligațiilor și lipsa de drepturi a populației românești din Transilvania:
 - a. Răscoala de la Bobâlna (1437-1438): cauzată de abuzurile nobilimii și creșterea obligațiilor țăranimii aservite;
 - b. Răscoala lui Gheorghe Doja (1514): declanșată de înrăutățirea situației țăranimii dependente.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=Ch2AbgO1Uvk>

<https://www.youtube.com/watch?v=I9TIXg1Z32M>

Fișă de lucru: Studiu de caz: Lumea satului

Citiți textele de mai jos și apoi răspundeți cerințelor:

A. *„Mizeria, nepregătirea, veacurile de război au împins ca o neîncetată bătaie de vânt țăranul român la dezordine gospodărească, la trai neigienic, câteodată la stări de civilizație neolitică, dar nu l-au putut face să renunțe la pitorescul înadins sporit și alimentat la fiecare pas al vieții, căsuța, oricât de redusă la elementele necesare adăpostirii, va ființa întotdeauna ca un semn de liberă noblețe, stâlpii pridvorului, ulciorul, din care se astâmpăra setea, va fi întotdeauna împodobit cu un decor bătrânesc, iar peretele, oricât de pustiit de nenoroc va purta oricum o icoană.”*

(Lucian Blaga, *Spațiul mioritic*)

B. *„Flăcăul sosi încălzit de la drum. Se opri la marginea delniței (...). Cu o privire cețoasă, Ion cuprinse tot locul, căutându-l. Simțea o plăcere atât de mare văzându-și pământul, încât îi venea să cadă în genunchi și să-l îmbrățișeze. I se părea mai frumos, pentru că era al lui. Nu se putu stăpâni. Rupse un smoc de fire și le mototoli pățimaș în palme.”*

(Liviu Rebreanu, *Ion*)

1. Identificați, pe baza sursei A, elementele care au determinat traiul greu al țăranului român.

2. Ce credeți că a determinat bucuria nestăvilită a tânărului portretizat în sursa B?

3. Numiți, pe baza sursei A, ce este definitiv pentru țăran și societatea rurală medievală.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Soare, Aurel Constantin, Cojocaru, Daniela Ana, Grozav, Gabriel, Pavelescu, Alina, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Art Klett, București, 2020.
3. Stoica, Stan (coordonator), Băluțoiu, Valentin, Becheru, Dragoș Sebastian, Bilcea, Valentina, Bondar, Ancuța, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura CD Press, București, 2020.
4. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Litera, București, 2020.
5. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
6. Giurescu, Constantin C., *Istoria Românilor*, Editura ALL, București, 2019.
7. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
8. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.
9. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Editura Humanitas, 2013.
10. Pop, Ioan-Aurel, *Scurtă istorie a românilor*, Editura Litera, București, 2019.
11. Pop, Ioan-Aurel, Bolovan, Ioan, *Istoria Transilvaniei*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016.

